

REDACȚIA

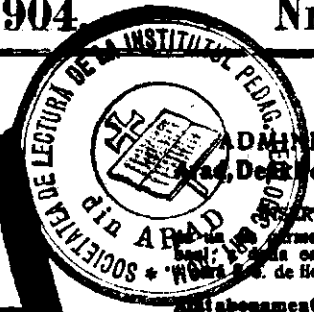
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an ..... 20 cor.
 pe 1/2 an ..... 10 cor.
 pe 1/4 an ..... 5 cor.
 pe o lună ..... 2 cor.
 Nr. de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

PREȚUL: .....
 Anunțurile: .....
 Anunțurile de fiecare publicare:
 .....
 Anunțurile abonamentelor, cât și inserțiile
 sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
 Scrierile retracate nu se primesc

Deschidem abonament nou la «Tribuna» pe ultimul cvartal al anului. Rugăm pe On. noștri abonați, să binevoiască a ne trimite de cu vreme abonamentul, ca să nu se întrerupem trimiterea ziarului.

In fine rugăm pe toți amicii ziarului nostru ca în vederea evenimentelor politice mari ce ne așteaptă la toamnă, să îndemne pe toți Românii a abona pe acest cvartal «Tribuna», care va servi publicul românesc în toate privințele.

Abonamentul pe un cvartal 5 Cor.

Red. și Adm. „TRIBUNA“.

În pragul primejdiei!

Semioficioasele guvernului au vestit toate că încă 'n primele zile ale sesiunii ce se va deschide la 10 Octombrie, ministrul Berzeviczy va depune faimosul său proiect de reformă al învățământului, pe biroul parlamentului.

Proiectul se va trimite apoi la secțiuni, ca să se vadă sigur vor isprăvi asemenea iute ca dînsul. D'aci va ajunge în discuțiunea parlamentului și cine se mai poate îndoi de soarta ce-l așteaptă aci? Încă 'n toamna aceasta va deveni lege și se va încerca a se pune în practică diabolicele principii depuse întrînsul.

Și nu numai atîta. Mai înseamnă legea și altceva. Este întâia lovitură cu pi-

ciorul ce se dă legii fundamentale care ne garantează pînă aci — pe hîrtie cel puțin — minimalul de drepturi existenței vieții noastre naționale: a legii de naționalități din 1868, lege care pe vremea aceea era prețul de împăcare și pe care autorii ei și Dietele maghiare au pus-o sub scutul «onoarei naționale».

Cu proiectul lui Berzeviczy dispoziții concrete ale acestei legi vin scoase din vigoare și înlocuite cu altele cu totul opuse literel și spiritului acelei legi.

Poate nici nu ne-am dat încă bine seama de atentatul lui, Berzeviczy în tot cuprinsul temerității lui nu de ravagiul ce-l face pe terenul de drept al vieții noastre naționale. Nu ne-am pătruns deplin de oroarea proiectului menit a ne înapoia progresul pe secol ca popor, de a da generații schilave ca intelectualitate și nu ne-am dat seama, că prin o trăsătură de condei ni-se șterg drepturi hărăzite dela moși-strămoși prin șiroaie de sânge.

Eată-o opera lui Berzeviczy cu consecințele ei.

Nu vrem să apelăm la sentimente, nu se ațîtam pasiunii. Scriind aceste șire ne impunem singuri tot sîngele rece din noi, căci de calmitate și prudență avem lipsă în aceste zile grele. Nu vom împinge deci nimic la extrem, din contră sfătui-vom mereu ca justa și legitima indignare să nu depășească limitele prudenței, înțelepciunii.

Dar în schimb ținem la aceea, ca protestul poporului român împotriva atentatului

la drepturile vieții sale naționale să fie așa cum n'a mai fost! Solemn, istoric! Este nevoie ca strigătul nostru de desperare să treacă peste hotarele țării, să-l auză Europa cultă, să-l înțeleagă umanitatea. In sute de meetinguri poporul nostru să-și rostască voința sa de a trăi liber pe strămoșescul său pămînt, de a nu se lăsa umilit și despoiat odată cu capul. Să fie un memento acest cuvînt al său la adresa șovinismului nebun, cu care nu este chip de a o mai scoate la cale. Sunt recente infamiile debitate față cu o pacinică adunare culturală cum e «Astra» pentru gradul de turbare al acestui șovinism.

Este timpul suprem a-l înfrînge, al su-pune. Căci dacă vom progresa tot așa, azi-mîne ne vor teroriza familia, — de ce să fie aceasta mai sfîntă de cât școala! — în virtutea ideii de stat național maghiar.

Vremea organizării acestor meetinguri, acum e. Fruntașii noștri să s'adune și să ia înțelegere uniformă cu privire la ținerea și aranjarea lor.

Să nu se mai facă însă întîrziere. Timp mult nu este și meetingurilor parțiale trebuie să le urmeze inominis congresul naționalităților în Budapesta. Toate acestea abea se pot înjgheba în două luni, eară vreme mai multă, de cât două luni n'avem.

Atragem deci atențiunea și a conducătorilor și a publicului românesc, că primejdia e în prag, vremea luptei a sosit!

Impresii și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba

7.

Unii stăteau în jurul mesei, parte cercînd tîria mesei și răcnind după chelnăr, parte cu capul culcat pe brațe și cu gurile căscate visau de bombardările Japonezilor dela Port-Arthur. Alții stăteau ghemuiți prin unghete cu fața înrouată de sudoare și cu vinele gîtului moi de oboseală. Alții iarăși înjurau sau conversau în gura mare ca să le sară somnul.

După un chin de o oră și jumătate în sfîrșit — chin care să nu-l dorești nici dușmanului tău — se dă signalul de urcare în tren. Norocul nostru că luaserăm bilet de clasa II — căci cei mai mulți călătoreau pe a III-a — și așa am căpatat câte un locșor de șezut, după munca grea ce-am avut-o pînă ce ne-am desvâlmașit din mulțime.

Cînd am ajuns în tren am oftat odată din baerile inimii cu toții și ne-am ocupat repede locurile, căci mulțimea curgea nesfîrșită.

Trenul tipă asurzitor și-o ia domol înainte cu frică și cu cutremur, nu cumva să se răstoarne sau să ne stelească ochii uitându-ne pe

fereastră. Inzadar îl îndemnăm cu chiote, îi fudul de urechi.

În cupeul în care ne sălășluiserăm „aî noștri“ mai erau 6 persoane: 4 domni și 2 dame. După vorbă erau Nemți, după naștere — Români! Unul era procuror, unul profesor, ceilalți nu știu. Cu al noștri își mai vorbeau limba maternă: între ei?... să-i fi picat cu ceară! Se puseră pe politică cu un tovarăș de-al nostru. Scărmăneau politica desperată a căpîțiilor din Ungaria asemănându-o cu politica nemțească din Bucovina, unde guvernății de present sunt cât se poate de prevenitori față de elementul românesc. N'aveaî decât să aruncî o privire la afîșurile oficioase din cupeu și la cele de prin gări și orașele prin care treceaî, ca să te convingî de atențiunea ce se dă limbei românești, a majorității locuitorilor din țeară. Textul românesc nu lipsea de nicăiri, ba ce era mai mult, unele erau scrise numai în limba românească. Dacă treceî vr'odată prin Bucovina pe linia aceasta uități-vă la tablele cari ve fac atent la sosirea trenului peste drum și nu veți vedea scris pe ele decât cuvintele românești: „Sama la tren“!

E o românească rea, de care se vorbește peste tot în Bucovina, dar e românește scris, pe cînd la noi în Ardeal, unde majoritatea co-

vîrșitoare a locuitorilor e românească, nu veî găsi pe toate acestea o singură slovă românească, veî găsi însă o limbă care n'o vorbește nici puî de om în Ardeal, îngânându-te: „Opano je vai se nagnuti“ — și veî mai găsi limba aspră, pîrîitoare a stăpînitorilor scrișnind cătră bietul țaran (care atîta știe ungurește cât ungurul chinezeste): „Köphödni tilos! Vigyázz, ha jön a vonat!“ etc. cetit pe românește. Vigyázz că vine Ion dela vênat!

Dar nici n'ai nevoie să alergi Bucovina ca să vezi lucrul acesta! N'ai decât să te uiți pe partea nemțească a banilor noștri și veî vedea și text românesc și 'ntoarce apoi hîrtia și te uită pe partea ungurească!... Și ce disparent e elementul românesc din Austria față de elementul românesc din Ungaria!...

Unde-ai ajunge cu drepturile limbei românești, dacă a î socoti după proporție!...

Și stăpînii noștri tot mai au obrazul să se bată 'n piept urlînd în gura mare în fața lumii că aici e egală îndreptățire, și — ca la ei la nimenea sub soare!... La așa ceva se cere obraz deosebit!

Se vorbea tocmai de proiectul lui Berzeviczy cînd un domn din Bucovina ne arată pe fereastra trenului o vacă în marginea drumului. N'avea sîrmana decât o coadă de vr'o schioapă

Sirolin

Cel mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să căpătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca să nu oare sticla să fie provăzută cu firma de mai jos

277

contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă,

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvițera).

Afacerea bisericeii sf.-tului Nicolae din Braşov-Scheiu.

Ca răspuns celor publicate în organul nostru din partea d-lui *Arseni Vlaiicu* primim din izvor absolut competent următoarele desluşiri, cărora cu plăcere le dăm loc:

În jurul licitării moşiei „Sudişii“, proprietate a bisericeii Sf. Nicolae din Scheii Braşovului s'a încins o discuţiune, care a preocupat opinia noastră publică aproape trei luni de zile.

Discuţiunea s'a început ast-fel:

Încă în luna lui Iulie apăruse în „Gazeta“ din Braşov o notiţă despre licitarea acestei moşii. Acolo se zicea că „experienţele făcute de vechiul comitet de administrarea în regia proprie a moşiei Sudişii, în cei doi ani următori (1903) bun şi unul (1904) de tot rău, cu lei 22.000 mai mult, de cât arîndarea atât de laudată în 9 ani“.

Această observare se vede, că a supărat pe membrii vechiului comitet, căci dl Vlaiicu, fostul vice-preşedinte şi contabil al aceleia s'a simţit dator să dea un public unele lămuriri, pentru că să fiă deplin şi exact informat. Conform acestor lămuriri dl Vlaiicu constată că „regia proprie a produs în doi ani, dintre care unul (1903) bun şi unul (1904) de tot rău, cu lei 22.000 mai mult, de cât arîndarea atât de laudată în 9 ani“.

Faţă de aceste constatări noul comitet la cererea redacţiunii „Gazetei“ — a dat publicităţii un extras officios (pe care îl avem şi noi la redacţiunea noastră) în această afacere, subscris de biroul comitetului şi provăzută cu sigiliu bisericeii. În acest extras se constată după doi ani de regie proprie o pierdere de lei 28.216,50.

După apariţiunea acestui extras dl Vlaiicu revine asupra cifrelor date mai înainte şi face o altă constatare, — ce e drept de astă-dată fără provocare la acte autentice — de unde se vede că „din regia proprie în doi ani, (1903), bun şi (1904), de tot rău, cum de un veac nu s'a mai văzut, totuşi obţinem produsul de lei 3952,80 mai mult, de cât din diferenţa arîndării noi pe 9 ani“.

În chipul acesta publicul just şi nepărtinitor are înaintea sa trei bilanţuri asupra moşiei Sudişii, lucrată în aceşti doi ani în regie proprie: odată lei 22.000, altă-dată lei 3952,80 mai mult din regia proprie în doi ani, de cât din diferenţa arîndării noi pe nouă (9) ani, socoteală făcută de dl Vlaiicu şi o pierdere de lei 28.216,50 conform extrasului, publicat de birou. Prin urmare cetitorul just să judece, „dacă comitetului vechiu sau celui nou îi revine vr'un merit ori vr'o vină, când şi-a făcut numai simplu datorinţa în conştiinţă“ — vorba d-lui Vlaiicu. Un lucru acesta de tot caracteristic pentru serioşitatea şi fondul moral cu

care mulţi, dintre cei-ce serii de ani sunt în fruntea afacerilor noastre publice şi informează publicul asupra mersului afacerilor noastre şi asupra stărilor lor reale.

Dl Vlaiicu zice, că a terminat, cu alte cuvinte a spus, ce avea de spus în această afacere; comitetul a publicat extrasul officios al stării reale, natural, că el nu mai are nimic de zis. Ce va mai zice „Gazeta“ sau „Telegraful“ — dacă acesta peste tot va zice ceva — e treaba lor; rămâne să ne spunem şi noi cuvântul în această afacere.

Mai înainte însă credem, că este de lipsă să facem niţel psihologia acestei chestiuni!

Se ştie, că la biserica Sf. Nicolae din Scheii o serie de ani, fuseseră la conducere nişte persoane, între care dl Vlaiicu era matador. Aceştia după-cum s'a dovedit la repetite ocaziuni, sub masca unui patriotism local fals, s'au instăpănit peste averea bisericeii, ca şi când ei înşişi ar fi fost proprietarii ei şi bazaţi pe puterea dată lor de această sfântă biserică, s'au îngâmfat, au devenit aroganţi în contactul lor cu parochienii.

Vicleni şi invenţioşi în modul de a manipula şi a administra, căutau ca faptele, ce le serviseră să poseadă cel puţin umbra legalităţii. Ast-fel seduceau pe mulţi neorîndaţi şi-i făceau să creadă în spusele lor. Dar orbiţi de egoismul lor fără margini săvârşeau une-ori lucruri, care pe lângă toată viclenia şi precauţiunea lor deveneau bătănie şi grosolane. În urma acestora nemulţămirea şi ura poporului faţă de ei crescuse aşa de tare, în cât la alegerile din iarna trecută au fost trântiţi şi izgoniţi din fruntea administraţiunii. Cu toate acestea n'au abzis de speranţa de a se mai ridica, — ci buciurând în dreapta şi în stînga, că Metropolitul îi protejează cu ori-ce preţ — profită de toate ocaziunile şi de toate mijloacele numai să se poată rehabilita. Numai ast-fel se explică şi păşirea aceasta îndrăznească şi fără scrupul a d-lui Vlaiicu faţă de arîndarea moşiei Sudişii!

Casul în sine va clarifica situaţiunea şi mai bine.

Vr'o doi ani înainte de căderea lor, când părea a nu se mai putea sătura, au inventat un nou mod de administrare a moşii bisericeii, *regia proprie*. Pe toate cărările n'auziasă alt-ceva, de cât *preamărindu-se avantajele regiei proprii*. — Tocmai expirase contractul cu arîndaşul moşiei Sudişii, şi fiind-că — cum s'a întemplat, cum nu — nici după 4 licitaţiuni nu s'a aflat nici un oferent, care să dea o sumă convenabilă, nu rămânea alt-ceva, decât *regia proprie*. Pe lângă acestea cumnatul *neprihănitului* protopop *Voinea* tocmai bătea mahalalele Bucureştilor, fără de nici un lucru, — în lipsa de altă ocupaţiune mai rentabilă, pentru-ce n'ar fi bun de administrator?

„Astfel în contra unor păreri cari erau aplicate să dea moşia şi cu 40.000 lei arîndă anuală, comitetul a decis regia proprie şi a întreprins-o începând cu anul agricol 1903. Au cumpărat maşini, vite etc. de circa lei 29.000 şi au început lucrarea“; căci doar „regia proprie trebuie să aducă mai mult“; unde mai puţin, că „pământul nu se istoveşte, terenul nu este exploatat şi pentru-ce să găştige arîndaşul? — ori-cine ar fi el“ — scrie însuşi dl Vlaiicu.

Acest lucru pe mulţi i-a pus pe gânduri şi priviau cu neîncredere la noua întreprindere. Dar dl Vlaiicu et comp. mergea înainte, pentru-că pe dînsul „nimic nu-l abate dela calea pe care a apucat“, nici chiar admoniţiunile serioase ale unor persoane sus puse, din ţara românească, şi pe acele vremuri amici ai vechiului comitet, nu — nu, — ci prin toamna anului 1093, din regia proprie, biserica n'avea nici mai mult nici mai puţin, decât 80.000 lei venit net, peste arînda veche. Se înţelege aceasta o spuneau ei, fiind-că se simţiau la adăpost de ori-ce control. Dar urmează surprinderea, pentru ei neplăcută; duhul cel bun ese triumfător şi în fruntea administraţiunii ajung alte persoane. Acestea în scurt timp fac alte experienţe, tocmai contrare dela ceea-ce se răspândise în lume, şi fără multă vorbă, sistează regia proprie şi publică termin de licitare, nu în Bucureşti, cum cu mare predilecţiune făcea vechiul comitet, ci în Braşov. Şi iarăşi cum se întemplă, cum nu, că într'un an agricol — după-cum recunoaşte şi dl Vlaiicu — de tot rău, moşia Sudişii s'a licitat peste aşteptări, cu lei 56.200, arîndă anuală. Faptul acesta a deslegat ghicitoarea regiei proprii întreprinsă de dl Vlaiicu şi soţu şi a fost zdrobitor pentru dînsii. Dar asemenea bălaurului din poveşti, căruia dacă i-ai tăiat cele 7 capete, alte 7 îi cresc în loc, într'un mod de tot temerar — de astă-dată însă mai puţin precaut — dl Vlaiicu se încercă, se reduce valoarea licitării făcute şi să ridice valoarea întreprinderii lor. În chipul acesta am ajuns la aceste trei bilanţuri, pe cari le cunoaştem.

Şi acum să analizăm valoarea lor.

Prima dată ne prezintă dl Vlaiicu un venit de lei 22.000 mai mult în doi ani, decât arîndarea mult laudată. După-ce comitetul constată în mod oficial pierderea de lei 28.216,50, dl Vlaiicu reduce suma la lei 3952,80, dar tot profit. Prima dată păşeşte arogant şi temerar, dă lămuriri cu „cifre autentice, a căror exactitate o dovedesc actele existente la comitet“; a doua oră, când se vede strâns cu uşa, dă numai cifre aproximative şi din informaţiuni primite dela „trei persoane, verbal şi în scris“, explică, comentează, declină dela sine unele responsabilităţi, dar totuşi scoate un venit. Ce e drept nu aşa de mare, ca mai înainte, „cantitatea n'are a

şi jumătate. I-o tăiasă cine-va de jumătate şi se opintea amar să se apere de muşte, cari o năpădiseră din toate părţile.

— Cam rezultatul apărării vacii acesteia pare-mi-se îl vor avea şi Ungurii d-voastră cu politica lor de maghiarisare! Zice acelaş domn.

Nimerit apropo! Fie-I gura de aur.

M'am cugetat multă vreme la politica „termette“ din Ungaria şi la politica nemţească prevenitoare din Bucovina şi la rezultatele lor. Şi am ajuns la convingerea că noi Români din punct de vedere naţional românesc ar trebui să fim mai mulţumitori Ungurilor, decât Nemţilor. Pentru-ce?

(Va urma.)

DELA WÖRISHOFEN.

DE

Dr. LUDOVIC Csato.

Lume internaţională e aici. Oamenii din toate părţile. Caracteristic însă, că, relativ, Germanii sunt mai puţini. Se zice, că ei au mai puţin încredere în cura de apă dela Wörishofen.

Românii şi Ungurii dau un contingent însemnat al oaspeţilor. Se vorbeşte foarte mult şi franţuzeşte, dar nu toţi cei-ce o vorbesc, sunt Franţezi; jumătate din aceştia sunt — veţi ghici uşor — Români. Durere, sunt fraţii nostri din ţeara liberă!

Stai nimit şi te întrebi, de ce vorbesc oamenii aceştia chiar şi în cerc familiar o limbă străină?

Poate nu ştiu bine româneşte? Sau e limba românească poetă şi barbară? Sau le deroagă limba românească şi le ridică prestigiul o limbă străină, fie aceea chiar limba franceză?

E trist şi nu se poate de ajuns critica obiceiului acesta — cum să-l numesc? — oriental. Eu cred, că nu mai găsim alt neam din lume, care să-şi despreţuiască limba maternă în modul acesta. Să aşteptăm apoi dela străini ca să-ţi respicteze limba şi neamul?

Nu pot rătaea încă un alt obicei cât să poată de rău şi de trist. Mulţi dintre fraţii nostri din România îşi schimbă numele de familie după — ţară. Dacă se află în Italia adauge la sfârşitul numelui un *o*, sau dacă se termină numele în *u*, îl schimbă pur şi simplu în *o*, ear în Franţia în *ou*. Şi chiar persoanele celea mai distinse o fac aceasta, par-că ar fi cel mai natural lucru. Nu ştiu dacă mai comit schimbări de nume şi filii altor naţiuni. Ori cum ar fi, dar e un obicei absurd. Cunosc deja răspunsul şi motivarea: în Franţia u şi citeşte ū şi dacă vrei să-ţi citească numele corect, trebuie să scrii Loupou, Andronescu este, iar nu Lupu etc. Dar cum rămâne cu Italia? Pentru-ce Lupo, Mano, Vidrasco? E poate mai frumos, mai nobil?

Mulţi îşi sugerează în așa măsură idea, că ei au nume italianesc, încât şi pe cărţile de vizită şi acasă întrebunţează în permanenţă acest nume străin.

Eu așa ştiu, că numele de familie nu îl schimbă, îl scrii totdeauna în acelaş chip. Urmand consecuent acest metod, ar trebui fiind de pildă între Unguri, să scrii Androneszku etc. Ba am văzut aci între membrii clubului un nume

care e scos absolute din forma sa originală. De curiositate vi-l comunic: Soutzo. Numele original ie de sigur Şutu!

Să lăsăm acest obicei de acomodare şi schimbare de păr Ovreilor.

Să nu ia nimenea în nume de rău observaţiile, ce mi-am permis să le fac.

Nu vreau să trag la îndoială patriotismul acelora cari îşi coreg cu atâta plăcere numele strămoşesc. Ar fi ridicol. Între aceşti bărbaţi vom găsi generali cari au luptat cu vitejie pe câmpul de războiu şi vom găsi bărbaţi de stat cari au adus serviciu neperitoare patriei lor.

Pentru aceştia găsesc însă şi mai puţină scuză.

Dar să las chestiile naţionale, de cari avem parte de ajuns acasă, şi să vorbim ceva despre satul şvăbesc Wörishofen, numit în veacul al unsprezecela Verenshova, iar ceva mai târziu Verenshofen, sat care înainte numai cu 20 ani era uitat de lume, iar astăzi e o staţiune balnează de prima ordine. Dar pentru cea să nu ni-l închipuim ca satele noastre săvace, căci Wörishofen era şi mai înainte un sat mărişor cu strade late şi curate, cu case mari de piatră, dintre cari celea mai multe au şi etaje, având astfel mai mult înfăţişarea unui oraşel.

Vorbeau la început despre lume internaţională. În adevăr aproape toate popoarele de pe globul pământului, sunt aci reprezentate. Ca să vă faceţi idea ce turn babilonic e astăzi Wörishofen, e de ajuns să vă spun că numai la hotel Pensionul unde stau eu, avem Români, Unguri, Francezi, Italieni, Germani, Americani şi pe de asupra un Sved.

face", dreptul însă îl scoate pe partea sa. Dar înzadar ori-ce svicolire, astăzi publicul nu se mai lasă să fie sedus extrasul comitetului ne arată starea reală a lucrului și cu cât se forțează să întortocheze lucrurile mult cu atâta se deochie mai rău. Da, — admitem și noi că regia proprie toate să aducă uneori mai mult decât arănda obținută, dar pentru aceasta se cere ca să fi cel puțin proprietarul moșiei, care o lucră, nu însă comitet parochial, într-o țară străină, și încă un astfel de comitet care a fost huiduit din fruntea administrațiunii. Totdeauna însă rezultatul e problematic.

De aceea cuvântul nostru în această chestiune este scurt și limpede: „Bine a făcut comitetul parochial cel nou, că a dat în arănda moșia „Sudijii“, căci cele 56.200 de lei, ce le obține anual nu sunt expuși nici capriciilor vremii, nici patimilor administratorilor“. În celelalte afaceri să meargă înainte pe calea, care au apucat și să se păzească de a cădea în greșelile antecesoriilor lor“. Brașoveanul.

Războiul ruso-japonez.

Mukdenul evacuat de Ruși.

Londra, 30 Sept. Ziarelor mai mari de aici li-se raportează în același chip faima, că generalul Kuropatkin a evacuat deja Mukdenul retrăgându-se spre Tienling. Raportorul lui Standard din cartierul lui Kuroki adaugă la acest raport și aceea, că un corp rusesc de armată are spre sud poziție favorabilă. Rușii au fortificat din cale afară Tienlingul.

Berlin, 30 Sept. După informațiunile lui Lokal-Anzeiger la Mukden se ia ca sigur, că la Hantseling se va da lupta principală.

Berlin, 30 Sept. Din Petersburg i-se anunță lui Lokal-Anzeiger, că la aripele armatei japoneze se observă intențiunea unei mișcări de încungiuare.

Londra, 30 Sept. Lui „Daily Mail“ i-se vestește, că Rușii s'au ocupat muntele Usu, care se află la 18 mile de Mukden. Alaltă-eri 15 pirați chinezi au fost prinși și decapitați.

Paris, 30 Sept. Matin este informat din Petersburg, că locșitorul Alexiev a fost re-

vocat de pe câmpul de război. Această dispoziție s'a făcut sub pretextul, că țarul voește să audă informațiuni directe asupra situațiunii din Mandciuria. Faptul adevărat însă este, că nici nu se va întoarce mai mult pe câmpul de război.

Londra, 30 Sept. Lui Standard i-se vestește, că Rușii părăsesc Mukdeul, și se retrag în direcția nordică spre Tienling.

Londra, 30 Sept. Rapoarte sosite din Tși-fu spun că în arfenalele japoneze fără curmare se continuă cu lucrările. Pe peninsula Liao-Ting se expediază în continu tunuri de asediu.

Roma, 30 Sept. Ministrul de marină italian a primit dela comandantul escadrei italiene din Extremul Orient informațiunea, că vasele ruse au voit să încerce o isbucnire din port, dar Japonezii opunându-se, le-au silit să se retragă.

Tși-fu, 30 Sept. În fort mare neliniște a produs împregiuarea, că 3 încrucișătoare japoneze au sosit în fața fortului. Prin astea Togo a voit să facă imposibilă ori-ce contact cu asediații din oraș.

Tși-fu, 30 Sept. Un refugiat din Port-Arthur povestește, că fortul a ajuns în situație critică. Japonezii asediază orașul din toate părțile, și se află deja la distanță de numai 2 mile de Port-Arthur. Afară de două forturi exterioare toate cele interioare se află deja în mâinile Japonezilor, așa că acum pot înainta asupra fortului interior. Înaintarea se face foarte încet, din cauza că Rușii au așezat mine suterane, cari îngreunează foarte mult acțiunea.

Atacul asupra Port-Arthurului.

„Agenția Reuter“ află din Cifu că Japonezii au luat în ultimele lupte dela Port-Arthur, în intervalul dela 19 la 24 Septembrie st. n., mai multe pozițiuni importante.

Perderile lor în aceste zile ar fi de cel puțin 3000 oameni.

Raporturile rusești însă, evaluează pierderile Japonezilor la 9000 oameni.

Cel mai mare succes al Japonezilor este însă luarea fortului Kuropatkin, care protege conductul de apă.

În zorii zilei de 20 Septembrie, garnizoana și locuitorii au fost deșteptați de focul Japonezilor care făcuse pe întreaga linie a fortului dela vest.

La urmă Japonezii dădură asaltul care s'a sfârșit prin luarea a 4 forturi importante și 6 mai puțin importante. Focul tunurilor din fortul Kuropatkin a scăzut treptat în timpul bombardării și a încetat aproape cu totul când Japonezii dădură asaltul.

Deși fortul Kuropatkin aparține liniei fortificațiilor principale, fortul Erlungșan nu este amenințat prin cuprinderea lui.

La orele 5 și jumătate d. m., Japonezii ocupară micile forturi cari dominau Ișuan. Rușii făcură mai multe eșuri reiterate.

În timpul nopții bombardarea a continuat îndreptată mai cu deosebire contra micilor forturi situate la 3 mile spre vest de Ișuan și chiar contra acestei pozițiuni.

Bombardarea a descrescut succesiv din intensitatea ei și Japonezii dădură apoi asaltul: întâmpinată, însă, o mare rezistență. Focul armelor și al tunurilor revolver rusești, făcură mari ravagii în liniile japoneze.

La sfârșit, Japonezii intrară în fortul Ișuan unde se dădu o luptă corp la corp care s'a terminat numai când toți apărătorii au fost uciși sau răniți.

Această știre a fost adusă de către niște Chinezii demni de credință, cari au părăsit Port-Arthurul în ziua de 24 Septembrie st. n.

Niște călători sosiți aci dela Dalny, confirmă svonul, că în ziua de 24 Septembrie st. n. a avut loc de asemenea o bătălie crâncenă.

Din străinătate.

Macedonia. În urma expunerilor sublimelor porți, ministrul de externe grecesc a primit o notă, în care se accentuează, că nu sunt adevărate veștile despre trecerea peste frontiera din partea bandelor grecești în Macedonia.

Chestia bisericeii în Franca. După Aurora, președintele consiliului Combes nu va supune parlamentului un nou proiect în privința separațiunii bisericeii de stat. Președinte consiliului va propune numai diferite amendamente la proiectul deja adoptat de către comisiune.

Intențiunea guvernului este de a evita cu modul de acesta ori-ce întârziere în desbaterea acestui proiect.

Dar de ce alegă acest potop de lume la Wörishofen, ca muștele la zahăr? N'au oamenii acestia în patria lor aceiași apă (și poate mai rece) ca la Wörishofen? Și n'au păduri frumoase de brad, păduri seculare unde aerul e mai bun ca aci? Și abstenența de băuturi alcoolice și de alte veninuri precum nicotina, cafeinul etc. numai aci are loc, și în România s'au Franca nu! Nu e curios să faci cale de câte-va zile, pentru-ca să găsești pădure și apă rece și vin de mere, tot ce acasă le poți avea la trei pași. Descult sau în sandale ca strămoșii nostri Români n'ai putea umbla și în patria ta? La toate acestea trebuie să răspund cu un categorie nu! Adecă ai putea, dar nu o faci să fie că nu voești, fie că împrejurările de acasă, moda și și eticheta nu-ți dau voie.

Altecum lucru principal sunt stropirile de apă (Guss), cari acasă nu le știi aplica, sau n'ai aranjamentul necesar, sau ești leneș pentru așa ceva.

Dar aci hotărăște mult și împrejurarea că toată lumea să întrece în a urma sfaturile fericitului Kneipp. Și omul — și dacă nu credem în teoria lui Darwin — „până la un loc“ (cum s'ar zice la Blaj) ie moimă. Îi place să imiteze și face ceea ce face toată lumea.

Las'că acasă dacă ai voi să faci excepție și să continui cu costumul și obiceiurile de aci ai trece drept nebun, copii s'ar aduna în jurul tău ca la spectacol și ai putea fi expus, ca un păzitor al ordinii publice să te ia de guler și să te poartească la cea mai apropiată secție. . .

Și apoi e din cale afară trist, dar adevărul este, că trebuie să vii tocmai la Wörishofen

pentruca să ascuți câte-va sfaturi și reguli de igienă, ca să înveți cum să-ți îngrijești și păstrezi sănătatea. Căci și în familie și la școală corpul, fizicul este absolute neglijat. Toată niziunța părinților și a societății toată jertfa să aduce pentru cultivarea spiritului.

Ceea-ce e mai scump pentru om, sănătatea este un ce neglijabil. Dacă vorbește un copil cinci limbi și e muzical și pictează binișor, este pedoaba familiei și a societății. Că acest copil talentat e strimb din spate, că e galben de anemie și mâna îi tremură de nervos și slăbit ce e, n'are a face, toate acestea sunt lucruri bagatele, nu merită atenție deosebită!

Și astăzi din gura medicilor rar auzi un sfat în chestiuni de igienă. Ei să mulțumesc de multe ori cu vindecarea simptoamelor, și mulți nu știu decât să te trimită pentru ori ce fleac la farmacie; pe când o stropire de apă, sau o compesă sau o plimbare la aer curat ar avea în multe cazuri același efect, sau poate mai bun. Dacă e vorba de stropirile de apă (Guss) a la Kneipp, mulți doctori sunt contrari. Din ce motiv nu știu, și nu vreau să caut. Cura lui Kneipp, e foarte simplă, aproape pentru toate boalele este apă rece, firește în diferite chipuri aplicată.

Dar pentru-că cura dela Wörishofen e simplă și originală și nu constă parale multe, așa cred, nu e motiv suficient pentru a o privi peste umeri cu dispreț suveran.

Nu sunt medic și nu e chemarea mea să combat pe cineva nici să augumentez fie pro fie contra. Dar eu trebuie să am încredere în „cura Kneipp“, fiind-că aceasta se bazează pe experiențe bogate, fiind-că Kneipp în sute și mi de cazuri

a dovedit uimitoare. Chiar boale desperate când pacientul înzădar consulta celebrii medici, aci au fost vindecate. E interesant, că Kneipp, încercările de a vindeca cu apă rece, le-a început la sine însuși. Dacă Kneipp din întâmplare nu era bolnav pe timpul când era student la Dillingen, numele lui de sigur n'ar fi astăzi cunoscut dealungul pământului și Wörishofen rămânea tot satul acela modest și fără însemnătate.

La locul acesta voi aminti două-trei cuvinte din biografia lui Kneipp. Tatăl său a dorit să-l facă măestru; dar Sebastian Kneipp de copil mic doria să fie preot, aceasta i-a fost totdeauna țința, idealul. Dar după-ce tatăl său continua să face opoziție — mai vartos fiind starea materială insuficientă pentru a-l putea suține la școală — Kneipp în etate de 21 ani a fugit de acasă pentru-ca să-și câștige cultură și știință și astfel să-și poată realiza visurile.

Prima instrucțiune din limba latină i-a dat-o capelanul (mai târziu profesor-prelat) Merkle, care mai apoi l-a trimis pe stăruitorul învățacel la Dillingen pentru a continua studiul. Aci probabil în urma unei munci spirituale prea încordate s'a îmbolnăvit tânărul S. Kneipp în așa măsură, că medicii or abzis de ori-ce speranță. Îl credeau atăcat la plumani. În acest timp a găsit Kneipp din întâmplare o carte intitulată: Unterricht über Kraft und Wirkung des frischen Wassers, von Sigmund Hahn, 1743.

(Va urma.)

Gvernul sârb și exesele bulgare din Macedonia. Guvernul publică următorul comunicat: Câte-va ziare acuză Bulgaria pentru asasinatul fraților noștri din Macedonia, în realitate guvernul și poporul bulgar sunt inocenți de aceste asasinat, ca și Serbia și populația sârbească din Macedonia.

Organizațiunile macedonene, care nu mai găsesc nici un sprijin în Serbia și în Bulgaria, au pierdut din importanța lor revoluționară și s'au transformat în bande de briganzi. Aceștia nu mai sunt patrioți și nu mai luptă astăzi pentru liberarea patriei, ci sunt curați bandiți. Ei prepară, sub deviza autonomiei Macedoniei, terenul pentru o ocupațiune străină s'au cel puțin pentru complicațiuni, a căror consecințe ar fi nesfârșite.

Asemeni complicațiuni s'ar produce de asemenea în realitate dacă la aceste așa zice bande bulgare s'ar adăuga bande sârbe și grecești.

Condamnând atitudinea acestor așa zisi revoluționari, guvernul sârb și bulgar speră de a găsi, cu ajutorul celor două puteri Austro-Ungaria și Rusia, mijloacele necesare pentru a reprima bandele de bandiți.

Intrevederea dintre Giolitti și Bülow. Ministrul president italian *Giolitti* a sosit Marți la Hamburg, pentru a confera cu contele Bülow.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 1 Octombrie 1904.

— **Monarchul în Budapesta.** Conform unei știri nici confirmate, nici desmintite din Viena, Majestatea Sa monarchul la 7 Octombrie va sosi la Gödöllő, ear ziua următoare la Budapesta.

— **Din cercuri diplomatice.** Noul ambasador al Persiei generalul *Mosakhamed Dovlet Isaac Chan* a sosit la Viena. — Noul agent diplomatic bulgar la Viena *Sarafos* își va ocupa postul la sfârșitul lunii lui Octombrie. — Noul agent diplomatic al Austriei la Sofia *br. Braun* va sosi la Sofia la 30 Septembrie. Tot atunci va pleca la Roma agentul diplomatic de până aci la Sofia, pentru a-și ocupa oficiul de consilier al legațiunii la Quirinal.

— **Conferența unui savant italian la Budapesta.** Joi la 29 l. c. directorul comitetului pentru săpăturile archeologice la Roma, cav. *Giacomo Boni* a ținut la universitate o conferență în limba franceză asupra celor mai nouă săpături făcute în vechiul loc al forului roman. Conferența a fost însoțită de tablouri proiectate.

— **Moartea unui medic celebru.** Vestitul medic danez *Niel Ryberg Finsen* a încetat, cum se telegrafează din Kopenhagen, din viață, repus fiind de o boală de inimă învechită. Moartea lui a produs pretutindeni protunde și sincere regrete, și patria lui întreagă este în doliu, jălind și deplângând pe binefăcătorul ei și al întregii omenimi.

Dr. *Finsen* și-a făcut loc printre reprezentanții celebri ai științelor medicale prin sirguinta sa, laboriositatea sa asiduă, și spiritul său pururea explorator, care l-a ajutat la ajungerea astorfel de rezultate strălucite, cari i-au încununat numele cu faimă și glorie vecinic neperitoare. După îndelungate experimentări el a reușit să afe un metod pentru a tămădui înfricoșata boală de piele, numită lupus, și contra căreia alt remediu nu era până aci. Acest metod consista în aplicarea de raze electrice concentrate. După-ace a făcut cunoscută această procedură senzațională, națiunea daneză a ridicat prin subscripție publică un institut

pentru tămăduirea cu lumină electrică, unde marele savant continuă experimentațiunile și cercetările sale și scăpa pe toți, cari veniau la el, de incurabile boale de piele.

Cu descoperirea aceasta *Finsen* a obținut odată și premiul Nobel. Renumele lui crescuse atât de mult, încât țarul și părechea regală engleză îl onorase cu visita sa, pe modestul savant. Ultima dată îl cercetase regele și regina Angliei. *Finsen* atunci căzuse deja la pat, când înalții vizitatori venisere să-l vadă. Boala se agravase atât de tare încât regina *Alexandra* s'a depărtat plângând din odaia bolnavului. *Finsen*, care întreaga lui viață avea indispoziții, a murit în etate de abia 44 ani. Renumele său însă i-a recompensat petrecerea sa scurtă aici pe pământ cu viață vecinică în inimile omenimei recunoscătoare.

— **Boala regelui Saxoniei.** Buletinul în privința stărei Regelui relevă că Lună dimineața s'au manifestat simptomele lipsei de respirațiune și opresiune.

Se atribuesc aceste accese alterațiunilor maladive ale arterelor.

În timpul zilei următoare greutatea în respirațiune a crescut, luând în nenumerate rânduri un caracter convulsiv.

Ultima noapte a trecut în general agitată, afară de ultima sa parte.

— **Societatea de lectură a elevilor dela institutul ped. teol. din Arad** s'a constituit în ședința dela 15/28 Sept. 1904 sub presidium Cuviosiei Sale Domnului Director seminarial Roman *R. Ciorogariu* în modul următor:

President: *Lazar Iacob*, cleric curs. III. Secretar: *Petru Marșien*, cleric curs. II. Notar: *Aurel Borlea*, ped. curs. IV. Bibliotecar: *Miron Ciupa*, cleric curs. II. Cassar: *Nestor Blaga* cleric cursul I. Controlor: *Petru Lupaș*, ped. curs. IV. Arhivar (vicebibliotecar): *Iosif Ștefan*, pedagog cursul III. Comisiunea literară: *Petru Popa*, (vice-president) cleric cursul III, *Aurel Ciorogariu* cleric cursul II, *Octavian Albani* cleric cursul I, *Teodor Mariș* pedagog cursul IV, *Petru Raica* pedagog cursul III. Comisiunea musicală: *Michail Cosma* (vice-president) cleric cursul III, *Romul Popa* cleric cursul II, *Sever Papp* cleric cursul I, *Nicolau Bir* pedagog cursul IV, *Iuliu Doboș* ped. cursul III. Comisiunea revisoară: *Florian Goina*, celric cursul II, *George Todan* cleric cursul I, *Petru Toma* pedagog cursul III.

— **Disolvarea Camerei grecești.** Un decret regal, publicat la Athena, dizolvă Camera deputaților.

— **Inaugurarea monumentului Caterinei II-a împărăteasa Rusiei.** La Vilna (Lituania) s'a făcut cu mare pompă inaugurarea monumentului *Caterinei* a II-a.

Au asistat la inaugurare marele duce *Michail Alexandrovici*, ministrul de interne prințul *Sviatopolk-Mirski*, și 60 delegați aparținând înaltei aristocrațiunii poloneze.

— **Păreche princiară penitențiară.** Un bărbat și o femeie s'au hotărât la îndemnul sântului părinte să-și ispășească greșelile și păcatele. Și el, și ea sunt odrasle din viață regească, dar și unul și altul mai miser și mai sărac de cât cel din urmă cerșitor — pe un timp. La dorința papei ambii vor ispăși păcatele lor așa că în formă de pelerini vor călători la Roma pe jos, desculți, trăind sub durată călătorii numai cu pâine uscată și apă, și dormind numai în colibii acoperite cu paie.

Acești doi pelerini sunt ducele de *Schönburg-Waldenburg* și soția sa principesa *Alice*, fata lui *Don Carlos*. Bietul *Don Carlos*, cât de nefericit a fost el cu toate trei fetele lui! Una cu numele *Elvira* a fost fugit cu un pictor, care era deja căsătorit; cea mijlocie *Beatrice* s'a înecat în desperarea ei din cauza căsătoriei sale nefericite, ear a treia *Alice* și-a părăsit înainte cu un an bărbatul, sporind prin fapta asta numărul scandalurilor princiare.

În luna lui Iunie din anul trecut pe timpul fugii și-a luat zborul faima aproape de necrezut, că principesa s'a înamorat de vizitiul ei, și fiind-că nevasta acestuia a dat de urma acestei relațiuni, amoroșii au căutat în altă parte

loc pačnic și sigur unde să continue mai departe amorul lor atât de obscen. Asta însă nu este coresanzător realității, căci fondul acestei povești este mai puțin romantic. Principesa n'a aflat în bărbatul ei pe cel-ce inima ei arzătoare spera și dorea să aibă. Afară de asta ducele a risipit atât averea sa cât și a soției sale, amanetând până și bijuteriile acesteia, între cari și colierul *Mariei Antoinette*.

După o viațuire de șase ani împreună, principesa a dorit să divorțeze cerând la Roma desfacerea căsătoriei, cardinalii însă n'au prea luat în considerare suferințele principesei *Alice*. Ca să arate cât de puțină bunăvoință față de ea, au promis că vor cerceta afacerea și după 2—3 ani vor decide.

Principesa *Alice* a fost ca scoasă din fir în urma acestui răspuns; hotărându-se să nu aștepte nici 3 zile, necum 3 ani. A înduplecat adică pe bărbatul ei să se despartă unii de alții până-ce se va face divorțul pe cale legală. În urma asta principesa *Alice* și-a strâns toate imobilele, a luat numele camerei sale *Materin* (care era cumnata vizitiului ei, de aci povestea fugii cu vizitiul) și a plecat. Ducele a și petrecut-o până la gară, poțindu-i și noroc pe drum. Insași principesa primia cu indignare veștile compromițătoare răspândite despre pretinse aventuri amoroase.

Ziaristilor, cari o interviewau, le-a declarat franc:

— La romanul meu încălcit calumnia a adaus multe capi luri false și neadeverate. Eu n'am avut relații nici cu vizitiu, nici cu inginer, nici cu căpitan de vapor, nici cu alt bărbat. M'am despărțit de soțul meu în urma consimțământului nostru reciproc; fiind-că n'am putut trăi cu el din cauză că m'a tratat dur și aspru insultându-mă și faptice.

Dar așa se vede, că soți și soție sunt pe cale de a se împăca. Pontificele, care pe când era patriarch la Venetia înainte cu șase ani i-a cununat, li-a vorbit foarte la inimă, așa că ambii au cedat. Dar înainte de ce pontificele ar binecuvânta de nou alianța asta, ambii vor trebui să facă un pelerinaj de penitență până la Roma, pelerinaj împreunat cu semnele exterioare ale umilinței creștine: călătorie pe jos, foamare, sete, irig, și alte multe greutăți, prin cari trecând într'adevăr vor fi ispășit greșelile trecutului, și ale viitorului.

— **Cel mai vechi ciaz al Angliei** se găsește la catedrala din *Peterborough* și datează dela 1320: acest ceas este datorat muncii sau mai bine genului unui călugăr ceasornicar, și este foarte primitiv.

Mersul său este asigurat prin ajutorul unei greutăți de plumb de 150 kilograme, atrnată de o funie metalică de 90 metri lungă, ce se înfășură pe o dobă de lemn; pentru-ca să funcționeze regulat trebuie să fie tras în fie-care zi.

Bate ceasurile pe unul din cele mai mari clopote ale bisericii, greu de 1600 kilograme prin ajutorul unui ciocan de 36 kilograme.

Mișcarea obienuită și soneria sunt dispuse la câțiva metri depărtare și legate printr'o mică funie; n'are cadran pentru ore, ele sunt înseminate pe roata principală finală, ce face o învîrtire în două ore.

— **Un pește prețios.** La Paris s'a vindut zilele acestea un pește din familia „sole“ cu 4000 franci.

Peștii din familia aceasta sunt între înotătoare ceea-ce sunt colibrii între sburătoare.

Au o culoare aurie deschisă, o înotătoare caudală în formă d'o perie minusculă și celelalte membrane înotătoare abia perceptibile.

Ei nu trec peste dimensiunea unei piese de 10 bani.

Se află în China și chiar acolo sunt foarte rari.

— **Erupțiunea Vezuviului.** Activitatea Vezuviului crește. Exploziunile puternice continuă. Vulcanul aruncă materii aprinse la o înălțime considerabilă. Bombele vulcanice au incendiat pădurile din împrejurimi. A fost de asemenea incendiată și gara superioară a funicularului.

În timp de 13 ore s'au produs 1844 exploziuni puternice.

— **Epilogul unui duel mortal.** Stais, fostul ministru al instrucțiunii publice, care a ucis în duel pe deputatul *Tziduros*, s'a pus la dispoziția justiției.

— **Anarhiști împotriva împăratului Germaniei.** Din New-York se telegrafează, că consulul Germaniei de acolo a primit o epistolă, în care i-se atrage atenția asupra unui atentat ce plănuiesc anarhiștii în contra împăratului Wilhelm. Epistola este scrisă cu mașina. De oare-ce chiar zilele trecute poliția din New-York a ajuns la un teanc de epistole, între care erau epistole dela anarhiști, și în care era vorba despre omortrea lui Wilhelm, se crede, că anarhiștii au proiectat în adevăr un atentat împotriva împăratului Germaniei.

— **»Carmen Sylva«** frumoasa conferență a d-lui A. P. *Vojen* a ieșit de sub tipar. Broșată elegant exemplarul costă 1 cor. și se poate comanda la administrația ziarului nostru.

— **Cauza infrângerilor Rușilor.** Cetim în „Die Zeit“ următoarele: Dragomirof ar fi zis către corespondentul lui „Die Zeit“: „Infrângerile noastre sunt pricinuite de disprețul ce generalii noștri au pentru știință, pe când ale Japonezilor vin din prea mare cult pentru știința militară. Generalii noștri își socot poziția lor ca o sinecură: nu se sinchiesc de ceva mai mult decât slujba reglementară. Apoi mare greșală e schimbarea nelncetată a comandanților. Nu pot să se deprindă ofițerii cu ostașii, nici cu comandanții și fără cooperarea tuturor nu se poate ajunge la rezultate bune. De ce se tot fac schimbări? Pentru că cei din Petersburg se tot amestecă în treburile lui Kuropatkin, îi se trimit pe cap tot felul de generali, cari iau rang înaintea celor aleși de Kuropatkin și însărcinați a fi ca rezervă și înlocuitori ai celor în luptă. Îl tratează pe Kuropatkin en canaille, nu-l iau în seamă nici o cerere, ca și cum ar dori pieirea lui, uitând că ar fi tot odată și pieirea Rusiei. Numai intrig!“

— **Calea ferată în jurul Baicalului.** Cu ziua de 23 Septembrie, s'a deschis pentru circulațiune calea ferată în jurul lacului Baical. S'a încheiat așa dar una din cele mai uriașe linii ferate, ce leagă Apusul cu Răsăritul îndepărtat.

Calea ferată siberiană, care se întinde dela partea răsăriteană a munților Ural până la Oceanul pacific, a dat de piedecă, ce păreau nelămurabile, la lacul Baical. La țermurii acestui lac a trebuit să se înceteze cu așezarea șinelor, de oare-ce picior omenesc nu străbătuse încă pădurea cea deasă străveche, ce împrejmuesce lacul. Pădurea Taiga se înalță pe stânci formidabile, încât nici de-alungul țermurilor lacului, nici prin pădure mult timp nu se putură așeza șine.

Guvernul rusesc plănuise la început, ca să amâne construirea liniei ferate pe țermul sudic al lacului și să continue la partea opusă; trecerea lacului să se facă prin distrugătoare de ghiță (vapoare anume construite spre acest scop), ear în timp de iarnă grea să se așeze șine pe suprafața gheții. N'au reușit însă nici prin distrugătorul de ghiță „Baical“, nici prin așezarea de șine pe ghiță.

Din cauza aceasta, încă înainte cu cinci ani guvernul rusesc a decis să construească cu ori-ce preț linia în jurul lacului, stabilind astfel o legătură directă între Petersburg și Extremul-Orient. S'a dat însă de greutăți tehnice mari cari ani de zile întârziară desăvârșirea lucrării.

Isbucnirea neașteptată a războiului cu Japonia a făcut însă absolut necesară construirea liniei circulare, de aceea guvernul rusesc s'a servit de toate mijloacele posibile pentru a încheia opera epocală. Insuși ministrul rusesc de comunicațiune Chilkov a supravegheat munca uriașă, ce s'a săvârșit, ear — azi Rusia își are stabilită legătura directă cu Extremul-Orient.

Calea ferată în jurul lacului Baical are o lungime de 244 verste. Ea se începe dela stațiunea Baical și se întinde, peste Kultuk, până la Missovaja, — partea cea mai mare de-alungul țermului. Mari ostenele și jertfe a constat fixarea și alinierea terenului, la ceea-ce a contribuit în mare măsură și faptul, că dela Listvenici până la Kultuk, pe-o întindere de 80 verste, nu se găsește nici o locuință omenească.

Fiind-că malul lacului formează în cea mai mare parte pârâni colosali de stânci procliv linia ferată a trebuit să se taie în stâncă. Lu-

crarea aceasta a fost ceva extra-ordinar. Pe cele 244 verste s'au construit 19 lănele, 189 poduri și 10 viaducte. Linia trece prin zece stațiuni: Barentsuk, Peleankina, Kruglaia, Guba, Kultuk, Otalic, Murino, Pietny, Prejemnaja și Musicha. Pe linie circulă actualmente în fie-care zi 38 trenuri militare, 4 trenuri cu pasageri, 8 cu marfă și 2 trenuri de muncitori.

Cheltuelile Rusiei cu această linie sunt enorme. De fiecare verstă s'a plătit 219,777 ruble. Cheltuelile propriu zise întrec suma de 53,625.745 ruble.

Linia străbate mai multe lanțuri de munți; trece peste rurile Kultucinaia, Suesnaia și Prigemnsia și traversează în cea mai mare parte păduri uriașe. La stațiunea finală Missovaja, linia își află joncțiunea cu așa numitul Transbaical.

Prin încheierea drumului de fier în jurul Baicalului s'a pus coroană acelei opere culturale puternice, care s'a început înainte cu 12 ani, când actualul Țar Nicolai II era încă moștenitor de tron. În Rusia se leagă speranțe mari de această linie directă de comunicație cu Răsăritul îndepărtat și să crede că va exercita o influență hotărâtoare și asupra războiului, de oare-ce acum Rusia poate negenată și fără nici o piedecă să-și transporte armata pe câmpul de război din Mandșuria.

— **»Profetul«** Ilie II. ca »apostol«

Din Chicago se vestește că exaltatul reformator Dr. Dowie, cunoscut sub numele de Ilie II. nu de mult a adunat pe credincioșii săi din Zion-City în fața bisericii de aci, unde s'a proclamat pe sine de *primul apostol al bisericii lui Christos(!)* din Zion-City cu dela sine putere și luând ca atare numele de *Alexandru Ioan*.

În urma asta Apostolul Alexandru Ioan a întrebat pe credincioșii săi, dacă îl recunosc de apostol al lor, la ce aceștia au răspuns »în un cuget în o simțire cu o puternică urlătură de »da«.

— **Mișcările boxerilor.** Agenția Reuter află că după știri dela nord-vest din Santung, Boxerii au distribuit așpie, fixând pentru 4 Octombrie nimicirea străinilor.

— **Straic-Krimitșau.** Lupta de mai mult ca 2 săptămâni dintre muncitorii zidari și năimitorii acestora din capitală s'a terminat cu capitularea muncitorilor, cari au primit condițiunile puse de către întreprinzători. Astfel lucrul va fi reluat de nou. Oare ce folos au avut bieții oameni seduși de către căpeteniile sindicatului jidano-socialist prin purtarea trucidă și neexplicată față de cei ce mai multă grijă poartă pentru ei, decât Izrael-Bokányi?

— **În atenția lui Dan Gyuri** care a condus agendele unui notariat de 7 comune situate pe valea Murășului — timp de trei-zeci-și-opt ani neconturbat de nimeni, fiind-că era unealta stăpânirei de cea mai josnică specie; acuma că i-sa înfundat e pus în suspens. Ei dară omul dedat la domnie absolutistică nu se astâmpără, ci — încrezut afară din cale stăpânilor săi — își recercă »domnia« agitând și înveninând spiritele, altcum destul de conciliante până aci. Oare să nu crezi d-le Dan Gyuri nici acum, că urmând pe calea aceasta îți vei strica și mai mult? *Fii deci pe pace!* te retrage în liniște; și încă mulțumit că nu ți-s'a întâmplat mai rău, căci altcum zău dacă publice ne vom răfui de toate păcatele va fi mai rău, căci doamne bine mai știm cum stau lucrurile. *Binevoitorul.*

— **Vapoare aflate în mare.** Niște lucrători danezi au descoperit în fundul apei 36 de tunuri, cari au aparținut vasului englez „Sf. George“, care acum 93 de ani s'a înecat pe coastele Sotlandei, (Danemarca).

Această descoperire ne amintește unul din cele mai groaznice dezastre ale flotei engleze. La 24 Decembrie 1881 trei vase engleze „Sf. George“, „Defense“, și „Hero“ au pierit în

mare și din echipagiul de 2000 oameni n'a putut scăpa decât 18 marinari.

Printre morți se afla și admiralul Reynolds.

— **Ungerea regelui.** Uncțiunea regelui se va face în ziua de 9 Octobrie în mănăstirea Zișka.

— **Chestia Ovreilor ruși.** Cu ocaziunea prezenței sale în acest oraș, ministrul de interne principele Sviatopolk Mirski, a primit și o deputațiune a comunității evreiești.

În alocuțiunea ce a adresat deputațiunii, ministrul de interne a zis că cunoaște în mod exact trebuințele comunității și astfel poate să se ocupe încurând în deplină cunoștință de cauză de grava chestiune evreiască.

Ministrul exprimă speranța că Izraeliții vor aștepta măsurile guvernului cu deplină încredere. Ei pot să fie cu totul asigurați că ministrul are ca deviză dreptatea și deci spriginul țării. Va veghea pentru-ca Evreii să nu fie nedreptățiți.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame** asupra inseratului dlui *Hauer Lajos* farmacist în ARAD (Pécskai-út).

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. noștri cetitorii inserția de mai jos a dlui *Polk Sándor*.

— **Recomandăm în deosebită atențiune** a publicului românesc prăvălia și atelierul dlui *Hartmann Pál* (Boros Béni-tér nr. 161 em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.

ECONOMIE.

Arad, 1 Octobrie.

Nou institut de credit cu numele »Ternovana« s'a înființat în comuna Tirnova, (comitatul Caraș-Severin). Capital social 25,000 cor. împărțit în 500 acții a 50 cor. Membrii în direcțiune: Ioan *Jarcu*, Ioan *Turnea*, George *Bitea*, Petru *Dalea* și Blago *Voina*.

Edificări. Comuna *Paraț* (com. Caraș-Severin) a publicat licitațiune minuendă cu terminul de 4 Octobrie st. n. pentru zidirea bisericii gr. cat. rom. de acolo. Preliminarul este de circa 16,000 cor.

Dela expoziția agrară din București.

Cetim în „Voința Națională“:

Expozițiunea de animale a societății agrare este dintre cele mai interesante.

Frații *Secleanu*, domeniile *Coroanei* și dl *D. Apostolu* au construit grajduri proprii, în cari sunt expuse animale dintre cele mai alese. Aceste grajduri atrag curiozitatea vizitatorilor prin frumusețea cailor și a rîmătorilor ce s'au expus.

Frații *Secleanu* au expus un armăsar pur sânge englez, murg închis, de o vioiciune și frumusețe extraordinară; au mai expus 22 epe de Don, nedresate, ținute pentru reproducțiune, mulți cai de rasă indigenă foarte frumoși, — 14 rîmători dintre cari 11 mangalițe și 3 york, mari și grași că abia se pot ridica din loc.

D. Apostol, a expus cai de muncă admirabili crescuți pentru a fi întrebuințați la plug, înaintea boilor. Acești cai sunt mai rezistenți, mai puțin băntuiți de epizootii ca boii și munca pe care o fac 2 cai din aceștia la plug, se poate compara cu munca a 8 bol.

D. Apostol expune și un superb armăsar bolonez, care a costat 10.000 lei, ce se numește „*Boyard*“, nume pe care l'a căpătat în Franța, de unde a fost cumpărat în mod clandestin, deoarece-ce comisiunea specială zootehnică a interzis exportarea lui din Franța, fiind un animal miraculos. După „*Boyard*“ vine „*Negrese*“, un alt cal de aceeași rasă, negru ca abanosul, și alți o mulțime de cai, cari atrag atențiunea vizitatorilor.

Caii d-lui *Apostol* sunt întrebuințați tot timpul la ferma d-sale astfel că n'au nimic artificial în educația lor.

D. Apostol expune de asemenea rîmători de rasă *Yorkshire* originali, oi de rasă țigac, etc.

Au mai expus ca!; fermele statului, depozitul de armăsari dela Constanța al statului, d-nul general Angheliescu, căp. Stăncescu, A. Ciurcu, maior Caribolu, Miclescu, primăria Capitalei (ca! mari de muncă admirabil) etc.

Azi se vor vinde prin licitație producțiunea fermelor Statului, rasă indigenă ameliorată.

Secțiunea zoologică a cailor va mai ținea câte-va zile, după care va urma expozițiunea de vite cornute: boi, oi, capre, etc., care va fi probabil tot atât de interesantă.

Mii de persoane vizitează zilnic expozițiunea. In ultimele zile de sărbătoare, Duminecă și Marți, au fost aproape 6—7000 persoane.

Se agită ideea ca expozițiunea agrară să se mențină și pentru anul viitor.

Terenul pe care se află instalată expozițiunea, este transformată în grădini splendide și construcțiuni (pavilioane) dintre cele mai alese, elegant decorate și bine îngrijite.

Actualmente se construiește pavilioane pentru primirea M. S. Regelui la expozițiune.

Bibliografie.

A apărut:

„Amicul Tinerimii“ N-rul 9 ce apare în Tirgu-Jiu sub redacțiunea corpului profesoral dela gimnaziul de acolo — cu un cuprins variat și interesant.

Noul abecedar de Dr. P. Spran. Nagyszeben (Sibiiu). Tiparul Tipografiei arhidiececane 1904 preț 40 fl.

Căluza noului abecedar de Dr. P. Span Nagyszeben (Sibiiu). Tip. tip. arhidiececane 1904.

Biserica din Lehecent-Cărpinet. Schiță istorică de S. S. Secula. Tipogr. diecesană, Arad.

POȘTA REDACȚIEI.

L. L. în Batta. Preotul Cimponer n'a fost exmisul Consistorului ci al protopopului din Lipova. Atacuri așa de personale nu putem publica. La urma urmelor conducerea unei alegeri recere nu într'atăta capacitate cât sentiment de dreptate și de moralitate publică. Vă asigurăm pe de altă parte că în cât s'au întâmplat abuzuri, Consistorul vă va da reparațiunea cuvenită. S'asteptați deci în liniște.

— Vieață fără sănătate e numai un chin și de aceea să se îngrijească, să și-o păzească, ear celor ce le lipsește să caute mijloacele, ca să și-o recâștige. Cât de ușor o poți recâștiga chiar la boale lungi și învechite o dovedește mulțimea de scrisori de mulțămită, ce le capătă dl Albert Müller din Budapesta V. Vadász-u. 42|K inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. Nr. 86967 și dintre cari publicăm următoarea:

D-lui Albert Müller în Budapesta.

D-tale îi datorez cea mai mare mulțămită pentru invențiunea d-tale. Am avut o durere grozavă de spinare și de cap și toate mijloacele și încercările au rămas zadarnice; numai cu ajutorul crucii duple electro-magnetice R. B. Nr. 86967 am ajuns ear la deplină sănătate. Cu distinsă stimă: Ștefan Haiducovici, mașinist în Esseg.

206

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Avem onoare a aviza pe stim. noastră clientelă, că în 10 Oct. a. crt, am strămutat cancelaria noastră din Strada Salaccz Nr. 3 pe piața Boros-Béni Nr. 3 etagiul I în casa Szelle József.

Biroul general de informațiuni Arad
Klonda și Szátmáry.

Pentru masă la cules

recomand:

Carne proaspătă de porc sălbatic crudă și murată.

Fasan, tinăr, cărnos.

Tocană de Dobrițin, slănină friptă, cărnați afumați.

Pecie și Himbă de Praga.

Cârnațel proaspăt cu lămâie și ai.

Cârnați cu hirean a la Záráy, cărnațel ardeiași.

Pariser, de Braunschweig.

Sălamă de Sibiiu, sălamă de vară.

Carne friptă rece, pastete, heringă și sălată de pești.

Conserve de pește și carne.

Brânzeturi de munte și delicate

și alte soiuri de brânză indigenă și străine.

Caviar de Orșova.

ZÁRAY GÉZA

localitate de delicatese.

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă:

342

Va lentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

ARAD, Andrásy-tér 25.

Telefon 386.

Telefon 386.

Depositor bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *jerării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparmert) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață*

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători. Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra neronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, penețurți și briciuri,

Depositor esclusiv >AHOI.

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. 221

CIOBAN ȘI NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN ȘI NADRA.

Nu mai sunt sgrăbunțe, alunite, mițeseri, pete de ficat și alte impurități pe fața aceluia ce folosește vestitul și veritabilul Lapte de castraveți englez al lui Balassa, care este un remediu de tot nescricăcios, face pielea albă, o recorește și o înviorează. Efectul se vede deja după o folosire de 2—3 ori. Să fim atenți ca fiecare sticlă să aibă signatura lui Balassa. Un flacon costă 2 cor., un săpun de castraveți 1 cor., pudră 1 cor. 20. Se poate căpăta în fiecare farmacie. Pe poșta trimite farmacistul Balassa, Budapesta, Erzsébetfalva și în Cașovia drogueristul Pallaghy Kalmán, Fő-utca 1. Să ne păzim be falsificate. 867

Igaz

368

Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

== A R A D, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat curapără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

BIUROU PENTRU CLĂDIRI.

Temesvár-Jozsefváros Kossut-utca 6 sz.

== STAMER VILMOS ==

∞∞ măestru zidar și expertizor jurat ∞∞

primește construirea de planuri pentru zidire, acordă consiliu în ori-ce fel de afaceri de clădire, conduce și supraveghează clădiri; reprezintă fa-355 bricele cele mai capabile de concurs.

Un învățacel absolvat de școala industrială este primit ca practicant.

Editor-proprietar: George Niehin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șiriana.

Non magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma imbrocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulație suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă ndigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.
măestru tapesier.

LENGYEL GYULA

lăcătar de zidiri.

Arad, Strada Vörösmarty Nr. 3.

Pregătește accesorii de fer pentru zidiri, grilaje pentru cimitire, mașine de fert în formă de masă și ori-ce fel de lucrare de lăcătar.

382

Cu stimă:

Lengyel Gyula.

SUCCES GARANTAT!

Birou tehnic pentru zidirea de cuptoare de impregnare

Nr. privil. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS

fabrica devapor pentru impregnarea de cărămizi.

LUGOS.

178

Specialitate.

Recomand cuptoarele mele escelente pentru tot felul de cărămizi impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materiile necesare pentru experimentare trimit gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

Investițiune minimală!

S'a dovedit dd excelent!

Furnisec al curții și camerei ces. reg.

Holzer Simon

PRAVALIE DE PARDESIURI PENTRU DAME

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros).

Str. Rudolf 7, (față în față cu hotelul „Printul de coroană“).

376

Mare asortiment de novități sosite pentru sezonul de toamnă: jachete, mantile, bluse, jupoane, neglijouri, costumuri complete executate în modul cel mai elegant.

Prețurile originale ale depositului meu din BUDAPESTA IV, Strada Ludovic Kossuth Nr. 9.

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

În atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odai.

În atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări cel mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modelele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestularea on. public.

Primesc pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cup-torul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, că fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserit supă-răcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287

Apa minerala naturala cu efect vindecator.

Apă acră de Boholt

e recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecător.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beutura plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 fleri

0 sticlă mică (1 litru) 18 fleri.

Se poate comanda și furnisa la locuința dela

Hartmann Samu

magazin de ferarie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

811

Apa minerala naturala cu efect vindecator.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tfj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande.

Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

Pápay Lajos,

măstru-măsar.

289

Avisăm pe on. public că sub

== Nr. 11 Calea Arhiducei Iosif ==

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industriasilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septembrie 1904.

364

Reuniunea Industriasilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.